

na Kranjskem. O tej stvari je visoki deželni šolski svet razglasil nastopni razpis:

Z. 1297.

L. Sch. R. Das hohe Ministerium für Cultus und Unterricht hat mit dem Erlasse vom 29. Mai l. J., Z. 7702 zur Förderung der Schulgärten in Krain pro 1890 den Betrag von 300 fl. bewilliget, und wird dieser Betrag im Sinne h. ä. Erlasses vom 13. August 1888, Z. 1513 derart seiner Bestimmung zugeführt werden, dass Theilbeträge von je 25 fl. als Beiträge zur Bestreitung weiterer Bearbeitungskosten und etwaiger besonderer Meliorationsauslagen, und nicht als persönliche Remunerationen jenen Lehrern zugewendet werden, deren Schulgärten zweckentsprechend angelegt und bearbeitet sind. Bewerber um

einen derartigen Betrag hätten sich daher diesbezüglich genau auszuweisen und werden seinerzeit auch den Verwendungsnachweis über den erhaltenen Unterstützungsbeitrag zu liefern haben.

Hievon wird der k. k. Bezirksschulrath zur geeigneten weiteren Veranlassung mit dem Beifügen in Kenntnis gesetzt, dass die bezüglichen Unterstützungsgesuche bis Ende Juli l. J. dortamts zu überreichen und mit dem geeigneten Antrage ungesäumt anher vorzulegen sind.

Laibach am 30. Juni 1890.

Der k. k. Landespräsident:

Winkler.

An alle k. k. Bezirksschulräthe in Krain

Književnost.

Karten-Skizzen für das 5. Schuljahr. — Tako se zove zbirka 13 zemljevidnih obriskov, katere je založil J. Künstler v Česki Lipi. Za 20 novcev dobiš prepotrebno učilo pri zemljepisnem pouku za 4. oziroma 5. razred. Naš učni načrt zahteva že za 3. razred „vaje v branji na zemljevidu“. Da pa razume učencem zemljepisna znamenja, je najbolje, da se učenci polagoma sami izdelovati zemljevide. Ti izdelki so pa — kakor vemo — borni, kar je umevno, ker nimajo učenci potrebne ročnosti v risanju, nimajo nikake zaslombe, ker jim napravlja risanje poludnevnikov in vzporednikov mnogo težav. Taki nedostatno izdelani zemljevidi ne dosežajo svojega pravega smotra, ker ne vtiskajo otroškemu umu pravih podob dotičnih dežel. Da bi se učenci uspešneje vadili v kartografiji, priporočamo to po strokovnjaku pregledano zbirko obriskov. Tiskane so samo meje teh dežel in sicer blede višnjevo. Naloga učencem bi bila, prevleči meje, potem bi bilo zaznamovati gorovje in vodovje — končno določiti mesta.

Ker so torej ti obriski nepopisani, bi se lahko tudi na naših slovenskih šolah rabili. Obrisi kranjske dežele se nam zdi malo majhen. Ko bi se narisala Kranjska morebiti brez Primorja in ko bi založnik mogel prepustiti za isto ceno 13 obriskov samo Kranjske ali kake druge dežele, bi izvestno ustregel večini učiteljskih tovarišev, ker bi se s tem pospešil po naših tri- in večrazrednicah zemljepisni pouk in olajšalo učiteljem težavno delo.

I. K.

Letno poročilo o deželni vinarski, sadjarski in poljedelski šoli na Grmu pri Rudolfovem za

šolsko in gospodarsko leto 1888/9. — Ta poljedelska šola, katero poznajo že nekateri tovariši, stela je v preteklem šolskem letu 13 prvoletnikov in 8 drugoletnikov. Za tekoče šolsko leto se je pa oglasilo 14 novih učencev, katere poučujejo gg. vodja Rihard Dolencec, adjunkt Viljem Rohrmann, učitelj Jernej Črne. Kot pomožni učitelji pa delujejo na tej šoli gg. dr. Jos. Marinko, (krščanski nauk) c. k. okrajni živinozdravnik Otmar Skale (živinozdravilstvo) in o. Otokar Aleš (petje brezplačno). Šolsko leto je razdeljeno na dva tečaja in sicer zimski, trajajoč od 3. listopada do konca malega travna, poletni pa od konca malega travna do listopada. V zimskem tečaju imajo prvoletniki 27 ur teoretičnega pouka, v poletnem 21, drugoletniki pa v zimskem 26, v poletnem pa 20 ur. Popoldnevi v poletnem tečaju so odmerjeni delu na prostem. Predpisani so pa učencem sledeči predmeti: krščanski nauk, slovensčina, nemščina (neobligatno), računstvo, geometrija, fizika, kemija, zemljepisje, živalstvo, rastlinstvo, rudništvo, poljedelstvo, trtarstvo, čebelarstvo, zelenjarstvo in risanje. V drugem tečaju pa na novo: živinarstvo, živinozdravilstvo, rastlinarstvo, sadjarstvo, gospodarstvo in knjigovodstvo, meteorologija in praktično zemljemerstvo. Poleg tega pouka izročeni je tej šoli tudi pouk v vsakoletnih učiteljskih tečajih. V tem šolskem letu sta se privedila tudi za vinogradnike dva tečaja za pouk v cepljenji ameriških trt.

Drugi del knjižice obseza poročilo o gospodarstvu na šolskem posestvu. Naša dežela je v prvi vrsti poljedelska dežela, ker ogromna večina prebivalstva

živi ob poljedelstvu. Ker je pa v mnogih krajih malo rodovitna, živi naše poljedelsko ljudstvo le bolj uborno, osobito na Dolenjskem in Notranjskem. Značaj kranjskega kmeta pa je ta, da se trdovratno in z vsemi silami drži starega in le težko ga je pridobiti za kak napredek v svojem poslovanju. V drugih deželah v kmetijstvu mnogo bolj napredujejo, kakor pri nas. Na kaki stopinji stoji kmetijstvo na Češkem in Moravskem! Ali oglejmo si bližnjo Štajarsko; za koliko so nas tam

osobito gledé sadjarstvo že prekosili. Iz teh uzrokov torej lahko sklepano, da je za blagostanje našega prebivalstva izmed vseh strokovnih šol na Kranjskem najvažnejši ta zavod. Žalibog da ga naši posestniki še premalo cenijo. Dolžnost našega učiteljstva je, da ob vsaki priliki ljudstvo opozarja na ta prepotreben zavod. Kapital, ki ga je dežela v ta zavod investirala, donasal bode gotovo najboljšo obrest. I. K.

Naši dopisi.

Iz Šent Jurija pri Kranji. (Napredek pri naši šoli v zadnjem desetletju). Naše kmetijsko ljudstvo posebno na Gorenjskem, s častnimi izjemami, še ni naklonjeno ljudski šoli v tej meri, kakor zasluži. Gorenjec se za šolo le toliko briga, kolikor mora. »Brez šole so živeli moji dedje in pradedje bolje, nego živim jaz«, čujemo le prepogostokrat. Zato so pa tudi tu pri nas stari možje majali z glavami, opazivši razne nove naprave pri šoli.

Naša šola je bila pred malo časom še v jako žalostnem stanu. Šolska soba majhna, vlažna, neprimerno razsvitljena; več otrok je moralo med poukom stati pred klopmi. V takih razmerah ni bilo pričakovati povoljnih uspehov. Zato je c. kr. okrajni šolski svet v začetku šolskega leta 1884/85. odredil, da mora učitelj pri prenapolnjeni spodnji skupini oddelka ločiti in I. od 1. do $\frac{1}{2}$ 3. ure, II. od $\frac{1}{2}$ 3. do 4. ožir. $\frac{1}{2}$ 5. ure poučevati. Ob enem s to naredbo je naročil krajnemu šolskemu svetu, da mu je misliti na to, da šolo razširi v dvorazrednico. Ta ni ugovarjal, ampak potrebno ukrenil ter delo pričel na pomlad leta 1888. Prizidali so k staremu šolskemu poslopju prav lepi, svetli šolski sobi, napravili dostojno stanovanje nadučitelju in jedno sobo drugemu učitelju.

Jednako na slabem je bila naša šola pred desetimi leti z učnimi pripomočki. Razven Grandauerjevih risarskih vzorcev — 22 listov je bil že razjedel zob časa, — majhnega računskega stroja, s kakeršnim se igrajo deca in jedne šolske table, ni bilo drugzega učila. V tem je sedaj precejšen napredek. Kupili smo najpotrebnejše zemljevide, globus, veliki grb avstrijsko-ogerske monarhije, stenske bralne table od Razingerja in Žumra, Eichlerjeve vzorce za risanje, termometer, barometer, kompas, iglo magnetnico; napravili smo veliko zbirko rudnin in preskrbeli 20 Janskyjevih jako lepih podob za pouk v živalstvu.

Šolarske knjižnice do letos še ni bilo. Nedostajalo je denarja. Šolska občina je bila že itak preobložena s šolskimi nakladi in ni nam bilo moči bolj pritiskati na davkoplačevalce. No, v tem se je letos obrnilo na bolje. Nekoliko knjig so podarili blagi

šolski prijatelji — srčna jim hvala — nekatere je kupil krajni šolski svet in knjižnica šteje 62 knjžice.

Napravili smo tudi šolski vrt. V prošlem letu smo ga ogradili, uravnali in razdelili na gredice. V jeseni sem vsejal prve peške. Zdaj smo naročili precéj požlahtnenih drevesec, katere bom vsadil na stalno mesto in jih pozneje rabil kot materina drevesa. Da bo vrt prej zasajen, naročili smo tudi 100 jablaničnih, 100 hruševih in 50 češnjevih divjakov za pikiranje.

Smelo trdim, da bo šola napredovala v tem zmislu še dalje, ako jo bode tudi v prihodnje podpiral s svojim neumornim delovanjem predsednik krajnega šolskega sveta, velečastiti gospod duhovni svetovalec in župnik Martin Povše.

I. Jelenec — Šent Jurij.

Z Dovjega. Vse se veseli prijetnega meseca vel. travna ter se ga z veseljem srce spominja še potem, ko je minul. Tudi v naši dolini smo ga že težko pričakovali, ker nas zimski mráz tako dolgo nadleguje. Dospel je, a se saboj je prinesel še hlad, svojega prednika, ki je pa pri šolarjih provzročil bolezní, kakor: ošpice, davico in oslovski kašelj. Te bolezní prikazale so se najpred v Kranjski Gori, vsled česar so za 8 dnij šolo zaprli. Ko so pa tamkaj bolezní ponehale, preselile so se k nam. Najpred je napadel otroke nadležni kašelj. Temu so se pridružile o svetodušnih praznikih še ošpice. Davice tu še ni bilo zaslediti. Zaradi hitro razširjajočih se ošpic in kašlja morali smo tudi tukaj šolski pouk za 10 dnij pretrgati. Jutri 9. rožnika se šola zopet prične. Ako bodo pa otroci le še dalje bolehalí, bo skoraj gotovo treba še šolo zapreti ter s poučevanjem čakati zopet nekoliko dnij. Škoda časa, ker ga gre toliko v zgubo šolskemu pouku v kvar.

Naj še ob kratkem poročam o posledku naše okrajne učiteljske konferencije, ki se je vršila dné 29. mal. travna t. l. v Bledu.

Ob $\frac{1}{2}$ 10. uri je bila v Gradu sv. maša, pri kateri so učitelji pevci prav izborno peli. Po minuli maši se zbere vse učiteljstvo v lepo prenapolnjenem